Ч. 164 (11.132). Львів, середа 27. липня 1927. Pocztowa opłata zaplacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Змагання за гегемонію.

Англійське „бути чи не бути".

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 19. липня 1927.

I.

Поговорімо про фльотову конференцію в Женеві — хочете? Вона мало цікавить наш загал — кажете? Це можливе, це навіть правда, одначе що з того? Адже й дуже подібні теперішнім, англійсько-німецькі фльотові конференції з 1912, 1913 і з початку 1914 рр. теж мало цікавили були наш тодішний загал, а проте нині всякий знає, що якби ті конференції були покінчилися удачею, себ-то компромісом що-до величини фльот англійської й німецької, то й не було би великої війни з усякими великими її наслідками. Значить, завдання публіциста не може й не повинно полягати в тому, щоб оповідати публиці тільки про те, чим вона „цікавиться", або судити й цінувати суспільні й політичні явища тільки такими міриламн, які милі й приємні публиці. Публіцист, достойний цього імени, повинен завсіди бути готовий „бути не в моді" (як казав найкращий український публіцист М. Драгоманів), і — говорячи іноді й не те, що „подобається", і не так, як воно подобається, — він цим сповняе найкраще своє громадське завдання.

В публіцистиці, як і в політиці, ніхто не всевідучий і ніхто не непомильний, тай публіцист чи то пак редактор, не може малодушно затіснювати політичні інтереси й мірила свої й своїх співробітників-товаришів тільки до того, що в даним моменті є в моді, всім подобається, нікого не разить, і від чого ніхто не впріє ні змерзне.

Такі затіснення досі все мстилися на нації, в якій вони були практиковані, і нема причини, щоб на будуче воно було інакше.

Значить, таки говорімо про фльотові конференції в Женеві.

II.

Коли президент Кулідж предложив зібрати конференцію про „морське розаброєння", він очевидно й наглядно думав про одно: щоб поширити на всі типи кораблів відношення тонажу й озброєння, прийняте Вашингтонською конференцією для самих тільки великих панцирників, та щоб таким чином довести до повної рівности між фльотами американською й англійською. А що Англія побудувала була значно більше кружляків ніж Америка, то женевська конференція мала би спричинити розаброєння або й знищення одної частини англійської фльоти, і тим самим заощадити Америці видатків на добудування скількости кружляків відповідної числом кружлякам англійським. Американські делегати зараз на початку конференції, місяць тому, поставили свої домагання в цім змислі.

Американське домагання йшло безпосередньо на відобрання Англії її панування над морями. Бо як тільки англійська фльота зійде до рівня фльоти американської, то вона тим самим буде значно слабша від неї, і контроля над морями так само перейде до рук Америки, як туди перейшла вже контроля над світовим золотом. Рівність тонажу й озброєння в даному разі ніщо інше, як тільки полуда; за нею криється інша дійсність: гегемонія Америки.

III.

Це ясне для всякого, хто застановиться над географічним положенням Америки і географічним положенням Англії.

Коли домагання Америки мати абсолютно рівну англійській фльоту буде здійснене, вибє остання година британійської влади над океанами; Англія без битви втратить позицію, яку здобула собі у важких війнах з Еспанією і Францією, в ході довгих віків. Ніщо інше, як саме ця передана батьками влада над океанами, нині ще держить в купі британську імперію. Того дня, коли далекі доміні втратять безумовну певність безпосередньої помочі всемогучої англійської фльоти і коли вони будуть зведені до своїх власних морських сил, — впаде в їх очах остання підвалина поваги метрополії. Всі брами океанів належать нині Англії. Коли не стане її кораблів — а кораблями цими можуть бути якраз тільки кружляки, оспорювані нині Америкою, — щоб їх захищати, то перейде в історію чудесна британська світова організація, слава Англії, пари якій не знав світ від упадку Римської Імперії.

Це малоб доконатися — одним почерком пера президента Кальвіна Куліджа...

IV.

Мало цього. Британські острови мають у себе засобів поживи не більше як на сім тижнів. Коли британська фльота за слаба (абсолютною силою і розпорошенням по океанах), аби запевнити батьківщині морські шляхи довозу харчів, то Англія швидко сталась би добичею ворогів. Це не уява, а справжня небезпека. Хто не вірить, нехай вдумчиво прочитає в „Споминах" В. Чорчиля ті трагічні сторінки, де він сповідається, що не було раз ні одного вільного кружляка до розпорядимости, щоби помчати на одно море, пустошене одним німецьким корсарем. Не багато вже хибувало, а підводна війна, ведена німцями проти Англії, була би кинула голод у британські острови.

Не те Америка. Вона за вимком незначної кольонії філіпінської, — один сухопутній бльок (подібний бльокові російсько-українсько-сибірському), який сам себе виживляє і який може безконечно вдержуватися навіть без панування над океанами. Американське домагання фльотової рівности з Англією — далеко не вислів реальних потреб Америки. Воно — вислів гордого націоналізму й імперіялізму, що розцвив по тім боці Атлянтику після великої війни, що зруйнувала скарби Европи і виповнила вщерть скарб американський.

Молода, повна сил і гордині американська нація!

V.

Глядячи на все те, не можна не пригадати собі тих зусиль, які перед війною робила англійська дипльоматія, щоби довести Німеччину до обмеження німецьких фльотових плянів і будування. Англія хотіла одержати від Німеччини згоду на певний ключ (2 до 3) між німецькою і англійською фльотою. Воно не повелося, і кілька місяців після оконечної невдачі тих заходів війна вибухла.

Одначе війна та висіла була вже довго над обоїми державами, що на всіх кінцях світа робили собі торговельну й промислову конкуренцію.

Між Америкою і Англією далеко — ще й нині! — до такого конкуренційного напруження. Натомісць мова й кровні звязки лучать обі країни. Та все таки „точки тертя" між ними не зменшаються ні числом ні напругою — Китай класичний зразок американсько-англійських незгод — і нема в світі нікого, хто міг би відгадати як далі розвинуться ці взаємини.

В Европі американсько-англійська незгода мабуть відобється тіснішим закріпленням звязків Англії з Францією.

А яка — досі бодай — політика Франції в Европі, особливож у нашій частині Европи, це відоме аж занадто добре.

І досі зроблено мало — хотілось би сказати: не зроблено нічого — щоб цю політику змінити в користному нам змислі.

В. Левицький.

Згущена атмосфера.

З приводу загострення опозиції П. П. С. і „Визволєня".

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 21. липня 1927.

В час канікул, при 30° Цельзія у тіні, варшавський політичний барометр пішов рішуче — в діл, туди, де скрита небезпека бурі та громів. Нічого, здавалось би, не дієтьсяг; сойм, після неповажного горойіження пішов собі на вакаційний відпочинок куди його несподівано, передчасно і — неделікатно зпозаду попитовхнено; посли роз'їхалися з привичним рекордовим поспіхом (аби піймати пульманівський вагон „Для члонкув сейму", подаваний до виїзджаючих потягів у день кожного довшого перерання соймових засідань)!, покрикуючи вже в дорозі на двірець; міністри звеличують своєю достойною присутністю Трускавці, Криниці й інші закопанські — пожальси Господи — „репрезентативні" літниска; редакції сильно здекомплєтовані, бо велика частина редакторів чкурнула за кордон ковтнути трішки европейщини, якою мають потім проспєрувати 11 місяців, або зашилася на село, аби один місяць не слухати про політику, т. зв. „публична опінія", себто від каминичних сторожів і панночок вгору, соймово-урядовими поріпетіями давно перестала цікавитися; словом — усюди мир і тишина, аж любо.

Але вже такий світ нікчемний, що за зовнішнім блеском і красою майже завжди скритий бруд і погань. Політичне замирення, тишина, спокій? Точнісько все навпаки. Такої згущеної атмосфери, як нині, давно вже в Польщі не бувало. Цю тему заторкнула дещо ополітня передова стаття у „Ділі" про розчарованих чи розбитих *scil.* соймових середняків; дозволите доповнити її.

Сам факт зачинення надзвичайної сесії сойму має для розвитку польських політ. відносин другорядне значіння. Він є лише епізодом, хай і не маловажним, але тільки епізодом, або ще вірніше — маленькою крапкою над і без того дуже чітким „і". Раптове зачинення сесії стало лише одним зайвим доказом більше, що 1) уряд дуже пильно прислухується до кожночасних соймових нарад і зберігає за собою надалі *право контролі над соймом*, не дозволяючи соймові контролі над собою і 2) уряд не змінив метод своєї поведінки відносно сойму, яку присвоїв собі від давних місяців. Ці дві чвалли були давно відомі. Але виявлення їх оце наочно ще раз — мусіло викликати спротив з боку тих, хто з цими правдами не хотів ніяк, всупереч усім правилам реальної політики: рахуватися з фактами дійсности, погодитися. Тією стороною є т. зв. польська демократія, конкретно: П. П. С., як найповажніша й найстарша робітнича і „Визволєнє" — селянська партія (усі інші дрібні демократичні молодотвори, між ними й „Стронніцтво Хлопске", не входять у рахубу, бо вони або позбавлені справжнього оперття на низи, або так залежні від особистих симпатій чи антипатій своїх нечисленних лідерів до поодиноких урядових величин, що говорити там про якусь трівку демократичну ідеольогію з певним історичним минулим — неможливо). Трагізм (не хочемо казати трагікомізм) ситуації у тому, що обі сторони виступають в імя гасла санації відносин, обі за уморальненням політичного життя — тому теж обі йшли рука в руку в травневому перевороті; обі подавали собі за девізу *„contra spem spero"* і в цій своїй вірі у *моральний* чинник, роблять щораз більш аморальні речі й одночасно одна від другої щораз дальше відсовується! Маршалок Пілсудський не розігнав сойму (реакції), проти якого зробив (і виграв) революцію, бо *вірив*, що прищіпле йому соймові (реакції) почуття мінімума моралі й совісти й приборкає його руїнницькі (в розумінні сойму-реакції єдино-творчі) інстинкти. Т. зв. польська демократія знову вірила що марш. Пілсудські справді зіпреться на демократії і рятуватиме демократію — по прийнятим у цілому світі рецептам. Марш. Пілсудскі мав (чи має її ще?) славу одного з найкращих знавців єндеції; рік правління, зужитий на ломання тої єндеції, виявив величезні діри у знанні підлож, на які єндеція спіраєтьcя. Зновуж пепеси, знаючи маршалка від його найперших літ діяльности, забули й не хотять до нині збагнути, що Пілсудскі ніколи не кермувався прийнятими критеріями та формулами, лише вічно творив щось „оригінальне" — вічно експериментує. Вийшла з цього по стороні марш. Пілсудского революція без революційних наслідків : реакція без революційних наслідків : революції (абсолютування принципу демократії (абсолютного парламентарного устрою) режемія парламентарного від правління ісз відштовхненням від правління демократичних сил, тих парламентаріюючих демократичних поліг партій

ції та приналежуванням до нього монархістів і реакціонерів. Пепеси-ж з трудом погодившися з фактом залишення сойму при життї, почали даний сойм боронити від дальших замахів на нього, не вміючи зрозуміти такої методи уморальнювання Станіславів Грабских, Вітосів і інших Попелів, щоби дати ім добровільно втрачений ними у революції законодатний мандат, а потім раз-по-раз бити по голові при кожній спробі використовування того мандату так, як вони єдино його використати можуть! Колиб терпіли на дьому лише Вітоси, то невелика біда. Лихо в тім, що бючи по Вітосах і не завжди в них трапляючи, безумовно велика частина буків дістається Недзялковським і Малиновським. Во істину трудно, щоби вони такі методи рятування демократії вітали!

П. П. С. і „Визволене" перейшли до гострої опозиції. Щоденні передові статті у „Роботніку" перевищають гострістю протиурядового тону все, що досіль у тому напрямку писалося. Резолюції головної управи „Визволення" з 17-го лютого кажуть уже без обиняків про „енергійну й невступчиву боротьбу з урядом". З одного боку позиція пп. Морачевского і Юркевича — ба навіть Чеховича — стає після кожного числа „Роботніка" більше незручною і не може так довго втриматися, з другого боку „Визволене" нпр. промощує своїми резолюціями шлях до повороту в партію посла Тугута, який, як кажуть неопрокинені газетні вістки, має перейняти назад провід тієї партії. Так отже невдовзі може зайти таке, що проріднають ряди безпосередніх співробітників нинішнього премієра демократів і його особистих прихильників, — а по другому боці зростуть ряди „бойової" демократії на одиниці, відємі з свого антагонізму до першого маршалка Польщі.

Загострення відносин між цими двома таборами легковажити не слід. Коли „Глос Правди" перестерігає „Роботніка", що він може довести своєю поведінкою до другої революції *нікому* небажаної, то це не пусте слово. Скажімо ясно: на виграну в будучих евент. заворушеннях П.П.С. виглядів не має; але розпутати їх — на це має безумовно досить сили. З цього не виходить, що вона збірається уже їх розпутувати — ах ні! Але „хто сіє вітер, збірає бурю", а нпр. тон останньої розмови поміж делегацією залізничників і міністром Ромоцьким напевне був би інший, якби замісць нинішньої згущеної атмосфери панувала атмосфера — інша. Поспіх, з яким уряд ліквідує цей останній конфлікт, ідучи залізничникам на уступки (предложення до розгляду заліз. організації відповідних урядових проєктів, підвишка платні вже від 1. вересня), вказує, що уряд сам здає собі справу, що гра стає (чи може стати) небезпечна.

На цьому тлі зроджується повінь поголосок: зміни в уряді, перехилення курсу на право, пересунення посад ітд. ітд. Коли такі сензації подає „Ґаз. Пор. Варшавска" („Двуґрошувка"), то все в порядку. Але оце сьогодні на 1-ій сторінці й піврядова „Польска Збройна" подала про димісію мін. Складковського, іменування мін. внутр. справ п. Медзіньского і т. п. ревеляційні історії — які — по словам інформаторів із президії ради міністрів — є такі неповажні, що нема навіть чого їх спростовувати". Чи це нормальні явища?

До кінця літа вже недалеко, але мало надії, аби з нищим курсом термометра підніся — барометр. Атмосфера справді неприємно згущена.

І. Кедрин.

З побуту на Радянській Україні.

VI.

Правописна конференція в Харкові.

В дві години по доповіди д-ра І. Свєнціцького про галицьке малярство в 15—17 віках, були ми вже в дорозі до Харкова. Виїхали ми з Києва дня 24. травня вечером о год. 10. Їхали в трійку в переділці мягкого ваґону: д-р Свєнціцький, я і Ф. Савченко, котрий плянував від місяця свою подорож до Харкова на 20. травня та тільки на моє прохання відклав її на чотири дні пізніще. Ф. Савченко як секретар акад. Грушевського, їхав у справі будинку для історичної секції та взагалі за потребами науковими та видавничими цієї незвичайно діяльної установи. Між іншим багато часу витратив він на розмовах з представниками Укр. Держ. Видавництва, котре фінансує видання „України" і збірників „За сто літ", „Чернигівського Збірника" і т. п. Ф. Савченко брав участь у правописній конференції тільки як гість.

Їхали ми дуже вигідно. Про запаси живности на дорогу подбала дружина Савченка. Мали ми їх вбрід аж до самого Харкова. Залізнича карта коштувала 15 карбованців. Перед годиною 8 рано були ми в Полтаві, де випили на двірци чай. Тут почато будувати новий дворець. О год. 11 рано були ми вже в Харкові.

Беремо авто і їдемо просто до Народнього Комісаріяту освіти (Наркомосу) та зголошуємося у секретаря Дятлова, що справляє нас до готелю „Асторія" на мешкання. В готелю нема ще для нас кімнат. Обіцюють щойно на трету годину пополудні. Входимо до кімнати д-ра Сімовича, який приїхав днем раньше. Тут миємося, переодягаємося, щоби між год. 12—1 зложити візити народньому комісареві освіти і його заступникам. Готель „Асторія" належить до першорядних, побіч „Червоної гостинниці" і „Спартака". Кімнати дуже чисті, обстанова кімнат (меблі та ліжка) европейські, обслуга точна і чесна. На однім з поверхів є ресторан, де за 1 карбованця дістанете дві, а за півтора карбован. три страви. Ресторан культурний, страви добірні. Звичайно тут ми обідали, або вечеряли, з виїмком дуже горячих днів. Тоді заходили ми до садку „Аркадія" при вул. Сумській, де на літо перенесла свій ресторан „Червона Гостинниця". В готелю є фризієр, купіль і взагалі всяка вигода. Фризієри на Україні дорогі. Голення з колонською водою на лице коштує від 60—85 коп., цебто в перечисленню на золоті 3—4 зол.

Беремо візника за 70 коп. і їдемо до „Наркомосу". Два секретарі нар. комісаря освіти Ерстенюк і Бадан — галичане. Хоча незнайомі раньше, вітаємося як братя. За хвилину були ми вже в вітальній салі нарком. Олекс. Миколаєвича Скрипника, давнішого комісаря судівництва. Ком. Скрипник, мущина около 45 літ, середнього росту, худощавий, брюнет з вусами і борідкою „еспанкою". Вітає нас дуже жичливо, показує свій примірник „Проєкту" правопису, який видано заходом Наркомосу друком і розіслано всім учасникам конференції кількома місяцями раньше. У примірнику ком. Скрипника долішлено безліч приміток, надісланих із всіх українських земель. Ком. Скрипник їх основно перестудіював як про це ми могли наглядно переконатися на самій конференції.

Складаємо дальше візиту заст. ком. Ряпо, Естонцеви родом, який говорить до нас українською мовою і заст. ком. Приходькови. Оба вітають нас дуже сердечно. З гром. Ряпо мав я нагоду познайомитися за першого мойого побуту.

В годині третій обідаємо в „Асторії" та знайомимося з учасниками конференції з Києва, Одеси і з інших місцевостей ширших українських земель, яким тут призначено квартиру з виїмком акад. Кримського і Евг. Тимченка, кияне в більшій часті молоді люди. З Одеси приїхали пр. „ІНО" Музичка, автор книги про Франкову творчість. Багато із них людей мої давні знайомі. Познайомлююсь із тими, котрих вперше бачу. Вмить щезає всяка церемоніяльність, балакаємо із собою як товариші на ріжні теми, що родить хвиля злоби. Придніпрянці цікавляться відносинами в Галичині, Буковині і на Чехо-Словаччині. Оповідаємо про них та про поодиноких людей, звязаних тісніще із українською культурою чи життям. Випитуються про Стефаника, про смерть Марка Черемшини, про роботу в Н. Тов. ім. Шевченка.

В годині 6-ій заповнюється саля комісаря Нар. Освіти. Прибуло сливе 80 членів конференції. Вдруге стільки засіло гостей, що цікаві послухати дискусій над правописним питанням. Вступ на конференцію вільний для всіх, що нею інтересуються. На стінах побіч портретів Леніна і інших провідників революції красується портрет ґенія української землі і мученика-революціонера за волю і кращу долю народу Тараса Шевченка. На президіяльних місцях засідають ком. нар. освіти Скрипник і його заступник Приходько. Ком. Скрипник вітає учасників, а зокрема відпоручників Галичини, довголітнього діяча на буковинській Україні, д-ра Сімовича, відчитує виправдання акад. Грушевського, Олени Курило і Вас. Стефаника, з жалем згадує, що не заступлені Бессарабія, яку відірвано від матірнього пня і Закарпаття, котре досі нікого не прислало на конференцію. Побіч придніпрянців, як ак. Кримського із визначніших, запрошує ком. Скрипник до президії д-ра Сімовича, д-ра Свєнціцького і мене.

Велика святочна хвиля! Це в перший раз зібралися представники українських земель на наукову нараду, в числі майже сотки голов, для виміни думок, щоби всюди, де тільки живе українське слово ввійшов в життя один правопис. Велике враження викликує тут заява Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, котре прислало свій еляборат, опрацьований д-ром О. Макарушком, на основі шести дискусійних засідань фільольоґічної секції. В заяві зазначено, що „є загальним бажанням наукових і педаґоґічних кол галицької

Мих. Рудницький.

ЦИРК.

Скажете: сюжет огіркового сезону. Вакації, на які припадає звичайно цей сезон, є також таким сюжетом. Хто виїхав кудись з хати, списує свої враження. А тоді інші, бодай раз у рік, живіше мріють про мандрівку в далекі країни. А хто давно розпрощався з таким сентиментальним зітханням іронічною усмішкою, серед міського пороху вдоволяється друком, яким щасливіші від нього утревалюють свої екзотичні враження.

Неждано серед вакаційної міської пустині виринає оаза. Каравана слонів і верблюдів перемішана гістьми із пралісів: львами, тиграми, малпами та буйволами, такими дивоглядами джунглів як гіпопотам і мешканцями підбігунової смуги: білими медведями. Та чи треба нині аж давунів, зебер і антильоп, коли в добі Форда можна глядіти на таку рідку звірину подобу як коня: на стоголовий табун циркових Пеґазів усіх рас і підсонь?

Не можна дивуватись людям, що не люблять цирку, бо є сотки інших творів людського генія, мимо яких вони теж проходять байдуже. Цирк — дуже складне мистецтво, і такі міста як Львів мають ледви раз на 20 літ змогу оглядати його не в провінціяльній карикатурі. Лекше було би до такого міста спровадити якусь паризьку або римську ґалерію образів, ніж такий музей живої фавни як цирк Клюдського.

Яке почування лежить на дні пристрасти кількатисячної маси, що облягає ворота цирку палкіше ніж ворота найкращого театру та кіна? У першій мірі, здається, голос атавізму. Наші предки недурно шаліли на вид змагань із дикими звірами. Довкола цирку твориться своєрідна атмосфера, яка дразнить людські ніздря змішкою пахощів звірячого мяса, поту, стайні та циганського шатра. Як запах у передсінку святині втишає звірячі інстинкти, так само настрій циркового шатра розбуджує їх несвідомо.

Подив для циркового мистецтва родиться в глибинах нашої пів-людської та пів-звірячої породи. Цирк складений із змішки цих двох елементів так само як наш подив. Ми захоплені, коли бачимо як звірина перемагає межі свого змеханізованого організму іскрою інтелігенції, якою стає подібна до людини. Ми захоплені, коли людина перемагає межі свого організму зручністю, якою стає подібна до звірини. Цирк добуває із звірят максімум духових прикмет, а з людей максімум фізичних. Та ось неімовірне явище — моя інтелігенція деяких дресованих звірят або деякі акробатичні штукарства — коли людина стає елястичним клубком мяса і нагадує малпу, тигра, вужа або птаху, тоді в нас прокидається почування гордощів не тільки для її тіла.

Елемент, який находимо в усіх мистецтвах живе і в справжнім цирку: зусилля знятись понад те, чим ми є в буденщині. І ніде сильніше як саме в цирку не виступає контраст між умовинами праці для мистецтва і її наслідками. Найнужденніший провінціональний актор має більше слави як найкращий акробат, який здержує віддих кількатисячної юрби задубілої з подиву.

Цирк це народня поема в честь величної боротьби людини з природою: — із власним тілом, із силою та кровожадністю звірят, з фізичними законами простору. Її головний мотив, що підсилює горячковий настрій це невпинна небезпека життя і погорда смерти. Ріжні геройські вчинки — осяяні ріжними нагородами та лаврами, бодай після смерти і ріжними суспільними ідеями. Геройство циркового акробата або приборкувача хижаків кінчиться так само як кожна інша точка програми, після якої виносять з арени зайвий килим. З тою ріжницею, що на ньому лежить труп скритий під невідомим і для всіх байдужим псевдонімом.

Коли я подивляв десятки залізних кліток циркового звіринця, сотки потвор, якими піклуються дбайливіше як рідні діти, я не міг стриматись від запиту: як таке великанське, невдячне підприємство виплачується?... адже його можна би кожної хвилини перемінити на міліонову готівку. Директор Клюдський, молодий мужчина, добросердний і природно-простий у кожному слові та порусі на протязі двогодинної мандрівки по своїм царстві — вказав на серце: „Коли хто зживеться із звірятами..." І не потрібував докінчити думки. Ми бачили, з якою ніжністю він гладив осоружного крокодиля та „боа констріктора", називаючи їх „чудовими молодцями". Тоді прийшло мені на думку, що мабуть ніодна голова інституції, ні один батько родини, які вивели в люди літаків, не мають такого глибокого вдоволення своєю працею, як вихователь звірів. Він не знає одної з найбільше болючих отрут, яку мусять випивати вихователі та творці: невдячности, ще й часто змішаної із злобою.

Цирк це життя на межі звіриного світа, де людина знає до яких меж доходить доброта звірят. Людське життя це цирк, в якому людина ніколи не знає до яких меж може дійти людська звірячість.

Знаменниту чеко-заду віджевчу **СМЕТАНКОВУ**
поручає
Фабрика А. ПЯСЕЦКІ, С. А. Краків
При закупні звертати на вашу увагу фірму. 361 13-19

юмлі, щоби на всіх українських об-ластях був один правопис". Тому просить Наукове Тов. ім. Шевченка взяти його поміщання під розвагу. Одначе воно зазначує з гори, „що рішення учених і педагогів Радян-ської України будуть для нас обовя-зуючі". Цю заяву і еляборат д-ра Макарушки надруковано двічі, в по-між іншим у „Вістях ВУЦВК-ту (Всеукр. Центр. Виконного Коміте-ту) український правопис. Діскy-сійний бюлетен № 2". Усіх діскусій-них бюлетенів видано перед конфе-ренцією пять, а в нім найде читач велике богатство думок на право-писні теми. Окремо вийшли помі-щання над правописом пера д-ра Ст. Смаль-Стоцького, котрого приїзду широ вичікувано, акад. М. Грушев-ського, акад. Кримського, профес. Грунського і Шумлянського. Як ба-чимо матеріял до діскусії подано незвичайно обильний. Референтом цілого правописного матеріялу був проф. харківського „ІНО" (Інст. нар. освіти) Олекса Синявський. Він ба-гато потрудився в комісії при уло-женню проєкту правопису і в часі конференції виявив себе дуже гар-ним референтом. Перед референтом, при складних питаннях, забирав з місця голос, на бажання президента, акад. Кримський.

Про ухвали конференції подало було „Діло" (ч. 122—8) на основі повідомлень радянської преси дуже докладні вісти. Тому не буду обго-ворювати справу подрібно, а обме-жуся тільки на загальних помі-чаннях.

(Далі буде.) **Кирило Студинський.**

Арештування співредактора „Natio" К. Арія.

Ми вже повідомляли про ревізію в ре-дакції журналу нац. меншостей „Націо" у Варшаві та про арештування при цій на-годі співредактора того журналу Карла А-рія. Тепер довідуємося про деякі подро-биці до цієї справи.

Ревізія відбулася в пятницю в полудне під відсутність п. Арія. Арештовано його після того, як вернув в обідню пору до до-му, без подання причини. Дізнавшися про це інтервеніював у міністерстві внутр. справ пос. Грінбавм, один — як відомо — з членів Видавн. Комітету „Націо". Йому сказано, що це певно „непорозуміння" та що справа „виясниться". На слідуючий день довідався пос. Грінбавм більше. Його запевнено, що цей арешт не має нічого спільного з журналом „Націо" та стоїть у звязку з перебуванням ред. Арія у това-ристві відомих поліції — комуністів. То-го самого дня інтервеніював теж у справі арештованого випадково присутній у Вар-шаві посол Павло Васильчук. Комісар по-літ. поліції із комісаріяту уряду м. Вар-шави Сухенек потвердив повище згадане, при чому з притиском зазначував, щоби не вважати арештування ред. Арія за акт про-ти націон. меншостей взагалі, зокрема про-ти українців. Зрештою, справа — мовляв — „виясниться", якщо переслухається усі, разом з Арієм арештовані особи: арешто-вано їх у звязку з ліквідацією одного осе-редку комуністів. Саме на слідуючий день ранні варшавські газети принесли вже широкий опис „находки" комуністичної експозитури в помешканні д-ра Хавалка, львівчанина, і при цьому подано список а-рештованих. При „ліквідації" Ц. К. КПЗУ — так пишеться у тому комунікаті — а-рештовані такі члени комун. партії Зах. України: Ґутерман, Гемпель, Ерліх, Лотиш, Розенцвайґ, Лінтнер). Поміж особами, за-держаними як утримуючих тісний (сьціс-ли) контакт з КПЗУ, находимо імя і спів-ред. „Націо" п. Карла Арія.

Ревізія в „Націо" та арештування ред. К. Арія наробила у самій Варшаві в політ. колах великого шуму та викликали зрозу-міле зворушення у всіх „національних меншостях". Успокоюючі заяви, що арешт-тування п. Арія, мовляв, не є звернене проти „меншостей" ані українців, не є пе-реконуюче, бо одночасне замішання ред. Арія поміж комуністів є дивоглядом, у який віри не можна повірити! Карло Аріо,

Номінація львівського воєводи.

Варшава, 26. липня 1927.

На вчорашньому засіданні ради міні-стрів рішено іменувати гр. Петра Ду-нін-Борковського львівським воє-водою.

Президент не упаскавив Коверди.

Варшава, 26. липня 1927.

Доразовий суд, що засудив Коверду на досмертну тюрму за вбивство посла Вой-кова віднісся був по засуді до президента Річипосполитої з внесенням, щоби змен-шити Коверді в дорозі ласки кару на 15 літ тюрми. Президент рішив з права ла-ски в даному випадку не користати. Та-ким чином судовий присуд остає в силі.

Жалібне засідання австрій-ського парляменту.

Віденъ, 25. липня 1927.

Нинішне засідання парляменту було по-свячене жалібній маніфестації у звязку з віденськими подіями. Дискусія в справі трагічних заворушень відбудеться завтра.

Пік далі в тюрмі.

Віденъ, 25. липня 1927.

Всупереч дотеперішнім поголоскам про звільнення з тюрми арештованого у Відні комуністичного посла до пруського сойму Піка офіціяльні віденські кола ствер-джують, що Пік далі арештований. Пік просив, щоби його звільнено за кавцією але прокуратура цему спротивилася. Слід-ство в його справі вже покінчене а всі акти передані до суду.

Карло Аріо на волі.

Варшава, 25. липня 1927.

Співредактор часопису „Natio" Карло Аріо випущений на волю. В справі його випущення інтервеніювали посли україн-ські, німецькі й жидівські.

Проклямація румунської ре-ґенційної ради.

Букарешт, 26. липня 1927.

Реґенційна рада проголосила прокля-мацію, в якій між іншим кажеться, що рада буде шанувати бажання помершого короля. Реґенція буде старатися дати змогу панування королеві Михайлові І. Проклямація кінчиться зазивом, щоби со-лідарність народу допомогла до здійснення завдань краю.

Смерть примаса Мадярщини.

Будапешт, 25. липня 1927.

Сьогодні рано помер тут примас Мадяр-щини кардинал Чернох, у 75 році життя.

Засуд комуністів у Франції.

Париж, 25. липня 1927.

В справі комуністів, що займалися шпіґунством, видав карний трибунал при-суд, яким засудив 6-ох на кару тюрми від 16-ти місяців до 5-ти літ і на грошову кару від 1000 до 5000 франків. Члена мі-ської ради Сремета і його секретарку засудив на 5 літ твердині і 100.000 фран-ків кари.

Гроші.

Американський долар 8·91—8·91·50, ка-надійський долар 8·88·50—8·89, чеська ко-рона 0.26·50—0.27·00, австрійський шілінг 1.25·—1·26·00, румунська лея 0.05·50—0.06·00.

походить з німецьких кольоністів з Пере-мишля, покінчив у Перемишлі українську гімназію, потім був активним старшиною в австр. армії, а після її розпаду — слу-жив в українській армії і брав участь у по-ході проти більшевиків на Вел. Україні. Один час був навіть командантом Винниці. Працюючи потім у лецникарстві був чле-ном редакції „Катовіцер Цайтунґ" і як публіцист, одночасно гарно знайомий з у-країнською і польською мовами та зоріє-нтований в українських відносинах, був за-прошений до редакції „Націо", якого го-ловним редактором є, як відомо, д-р Павло Лисяк. Своїм політ. світоглядом К. Аріо є найчистішої води *націоналістом*, а суспіль-ними поглядами стоїть навіть досить „*на право*", так що іноли — бувало — в теор-рет. розмовах звали його жартібливо това-риші-журналісти просто „реакціонером!" Цілою своєю психікою і своєю менталькіс-тю п. Аріо такий далекий всякому комуніз-мові, що арештування його під закидом „тісного контакту з КПЗУ" едля людей, з цією людиною знайомих, просто чимось комічним! До редакції „Націо" безумовно заходили ріжні люди, бо часопис той став предметом зацікавлення ріжних кол, але що інше знайомство хочби з десятком ко-муністів, а що інше „тісний контакт з КПЗУ", за який людина сидить уже кілька днів у холодній.

З тих оце причин ревізія у „Націо" й а-рештування її редактора, як були так і є подією високо таємничою і ніякі запевню-вання ані запитькування з боку власть і-мущих цього факту не змінять.

Виборчі висліди.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.

Вибори в *Кобиловолоках* відбулися 8. і 9. липня. Виборчий комітет подбав про освідомлення виборців, що всі як один, мущини й жінки, станули в означе-них днях, щоби сповнити свій горожан-ський обовязок. Вибори переводив наказ-ний війт Михайло Давискиба, старший, поважний чоловік, якого всі тутешні люди досі шанували. Жаль було дивитися, як усілякі польські молокососи наче комеді-янти водили за ніс свого старого „Дави-скібу", поки не осмішили себе і його! До ради вибрано 48 радних українців 580 го-лосами проти 283 польських голосів, не зважаючи на те, що до голосування не допущено около 200 наших виборців, жі-нок і мущин. Глупа зарозумілість і манія великости кількох польських збаламучених селян, що відкинули всякі компроміси, дала нам повну перемогу. Простацькі, провокаційні вискази і люта ненависть деяких польських виборців до наших лю-дей свідчили про низьку культуру тих малоосвідомлених і здеморалізованих всякими шопками одиниць. Присутній на виборах муж довіря поляків, суддя Пав-ло Десєвич, по скінченні виборів компа-тично проголосив: „*My swoje uzyskali! Dowodów do protestu mamy bez liku!*" Правительственний комісар і ми могли би про ті „доводи" дещо сказати — і ска-жемо, як зайде потреба. Честь і слава українським громадянам, особливо жін-кам Кобиловолок, що гідно і спокійно, не зважаючи на провокації, зуміли витре-вати до кінця і постояти за свої права!

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

В містечку *Козлів*, пов. Тернопіль, ви-бори відбулися в днях 8, 9 і 10. липня ц. р. Перейшла ліста компромісова: 24 поляків, 12 українців і 12 жидів. Начальником гро-мади має бути поляк, першим заступни-ком українець, другим поляк. Той вислід відповідає менш-більш фактичному ста-нові населення: 2400 поляків, 1450 укра-їнців, 1260 жидів. Часть селян: поляки-бриліці й українці-радикали поставили власну лісту, одначе вона в ніоднім крузі поважнішого числа голосів не зібрала. Внесений протест має значіння більше плятонічне, бо виборчі лісти були по за-кону уложені, узасаднені рекламації взято під увагу, а самі вибори відбулися без пресії і безсторонно. Наші виборці голо-сували солідарно по вказівкам українсько-го комітету — з малими вийнятками. До виборчої комісії з нашої сторони на-лежав поважний господар Василь Бу-чинський.

КАЛУШ.

Перейшла компромісова ліста. Вибрано 13 українців, 16 поляків і 19 жидів.

ПРОБІЖНА.

Вибори в днях 11—14 ц. м. закінчилися таким вислідом: IV. коло 4 українців і 6 поляків, III. коло 9 українців і 1 поляк, II коло 10 жидів, І. коло 9 жидів і один поляк.

СОКАЛЬЩИНА.

Вибір радних у *Тартакові* в IV., III. і II. колі перейшов після бажань місцевого ви-борчого комітету. Натомісць І. коло аґан-жував славний з давніших своїх подвигів Івась Гудим. Цей панок для заманіфесто-вання своєї льояльности і „почтивосьці" перед місцевою „народуфкою" і фільвар-ками звеличав своєю присутністю з наро-довою кокардою свого часу свято 3. мая. Розуміється, що ціла передвиборча його ро-бота пішла по плянам згори. До цеї акції втягнув він хрунівську родинну кліку, до якої входять учитель Покотило Гаврило, Шеремета Микола і Ваврейчук Йосиф. В останній хвилині аранжерові удалося втяг-нути, на жаль, і старенького о. каноніка Давидовича та перевести вибори в І. колі по своїм плянам. Внесено протест.

ДОБРОМИЛЬЩИНА.

В днях 3. і 4. липня ц. р. відбулися ви-бори до громадської ради в *Жогатині*. В IV. III. і II. колі перейшла вповні українська ліста, вибрано 12 українців. З І. кола вий-шло 4 поляків тільки одним голосом біль-шости жидка Гаммера, що до останньої хвилі впевняв усіх, що додержить умови і голосуватиме на нашу лісту. До ради вхо-дить ще один жид як віриліст. Тому, що при виборах були ріжного роду зловживан-ня, внесено протест до воєвідства. — Запо-віджені на 7. і 8. липня вибори до громад-ської ради в *Лаврівку руськім* не відбули-ся, бо на передодні виборів постерунковий приніс „полєценє" зі староства, щоби ви-бори стримати до дальшого зарядження.

Виборчі надужиття.

ЛЬВІВЩИНА.

В Ляшках Мурованих вибори випали для нас дуже некорисно тому, що наказний ко-місар Оборський допускався від дня ви-ложення виборчої лісти великих зловжи-вань. Списку виборців не вільно було пере-глядати, а врешті на зовсім іншій списк-ок відбувалися вибори. Голосування в 4. колі комісар Оборський безправно перер-вав від години пів до 11 рано до 5 попол. В годині 6 вечером комісія замкнула го-лосування, перечислила 111 картов, а решту (понад сотку) залишила до обчислення в мешканню львівськ громад. слуги і вій-тівського заушника Ст. Нищовського. В комісії був і кермував виборами наказний війт Оборський, а писар читав лісту і кар-тки, які можна було подавати тільки че-рез вікно, бо поліцай віддалив кожного,

НАДІСЛАНЕ.
За надіслане Редакція не відповідає.

Найновіші матеріяли на літо
поручає в великім виборі
фірма 1369 50-50
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філія в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

хто хотів увійти до виборчого льокалю. Громадяни, що були свідками того зам-кнення виборів і відложення тої сотки на другий день, бачили, що ті всі картки бу-ли зеленкуватого кольору, а на другий день таких карток було кілька. Ясно, що при таких виборах вийшли всі шість кан-дидатів з хрунівсько-комісарської кліки. Вибори до III. кола перервано тому, що знова приложено комісію на страшних на-трафствах і назначено другі на день 5. 7. Тут знова комісія уневажнила безправно вибір трьох свідомих українців, а на їх місце вставила кандидатів з хрунівсько-польської лісти. Вибори в II. кола випали не зважаючи на старостинські зусилля для українців корисно.

ТУХЛЯ.

Бідний заяць не накрутить стільки на боки на вскоки, тікаючи перед гончою бою ловунів, що накрутив у нас наказний комісар з тими ненависними йому вибо-рами, тікаючи при помочі всяких шту-чок перед незавидною долею, яка немину-че досягне його тоді, коли громада зможе вільно виявити свою волю при ви-борах. Вже два місяці минає від часу ви-ложення першої лісти, на основі чого і назначений був речинець виборів на 6 червня. Дня 5. червня оголосив наказний комісар, що вибори відкладаються на день 17. липня. Дня 15. липня оголошено, що вибір, назначений на 17. липня, знову відкладається, бо ніби то виготовляється нова ліста. Комісарською головою є дїс-ничий Гредля, а правою рукою Мошко Ліпшіц і ця трійка, бачучи, що їхня до-теперішня кліка напевно провалиться в IV., III. і II. колах, намагається відкласти вибори для відповідного змайстрування виб. лісти. Прим. вставляють до II. кола 5 поліціянтів(!), хоч вони ніякого податку не платять і т. п. Але громада спокійна і жде дня виборів, у якому дасть цим пан-кам остаточну належну відправу.

На українську культурну станицю.

На Народній Дім у Холмі

Зложили далі: 23) д-р Бережницький Іван (Львів) — 5 зол.; 24) д-р Котецький Володимир (Львів) — 5 зол. і кличе: проф. Волод. Несторовича (Львів-Двірці) і нотаря Мирона Мосору в Раві Руській; 25) Желіско Іван (Львів) — 5 зол. і кличе: д-ра Романа Біликевича у Львові, д-ра Ром. Ґонького в Судовій Вишні; п. Тимотея Стебницького, власника млина в Озірній, о. Онуфрія Гайовського в Богутині і дир. Мих. Сеника в Глинянах — всіх на довільні суми; 26) нот. Мих. Мочульський (Грималів) — 7 зол.; 27) д-р Іван Ругуцький (Самбір) — 5 зол. і кличе: д-ра Романа Лаврівського і д-ра Василя Кіцулу — у Самборі; 28) о. Сухий Володимир (Болехів) — 5 зол. і кличе: д-ра П. Заплинського, суддю К. Чикалюка, Вол. Венедикта Сімкова — в Болехові і о. М. Ладу у Львові; 29) Дидим Евген (Львів) — 5 зол. і кличе: проф. М. Тершаківця у Львові, д-ра Яценкова в Нараєві і Івана Панталюка у Львові; 30) А. Ґурґула (Рогатин) — 5 зол. і кличе: о. шамб. Городецького у Вербилівцях, д-ра М. Бабяка, д-ра С. Гладкого, Ореста Козловського, о. Теод. Кудрика і В. Дудкевича — всіх з Рогатина; 31) Мих. Григорійчук (Дрогобич) — 5 зол. і кличе: Волод. Чубатого (Дрогобич), проф. Андрія Попенюка і о. Городиського Дмитра (обох у Дрогобичі); 32) Омелян Гординський (Богородчани) — 5 зол. і кличе: радн. Я. Кордасевича, канд. нот. П. Жуковського, Ст. Ліницького, Мих. Басараба, Корн. Полюка, о. К. Білинського і д-ра Ничку — усіх у Богородчанах; 33) Іван Глинчак (Львів) — 5 зол.; 34) Назарчук Теодор (Дубно) — 5 зол. і кличе: Д. Куріного, О. Бережного, В. Бугаїва і П. Пудла — усіх у Дубні.

НОВИНКИ.

— **Свято в Підлисю.** Як що року, так і цього року товариство ім. М. Шашкевича в Золочеві обходить память М. Шашкевича на горі в Підлисю прилюдним святом. Воно почнеться у неділю дня 7. серпня ц. р. Службою Божою під хрестом та на нахидою. Відтак відбудеться академія, в якої програму входять: коротке вступне слово, продукції хорів, продукції оркестр, декламації і вправи соколів. На свято зі-деться як що року тисячі народу. В разі непогоди воно перенесене на слідуючу неділю дня 14. серпня.

— **Розвязані „Соколи".** У Церковній і Підлісі воєвідство розвязало місцеві „Соколи" мотивуючи це тим, що ті товариства займаються військовими вправами.

— До відомих бувших залізничників... кілька краківських залізничників...

доки процес з адміністрацією залізниць, яка звільнила їх із служби після кількадесять літ праці і не хотіла платити емеритури. Тепер найвищий адміністраційний трибунал видав присуд, яким признає повні права позовникам, мотивуючи це тим, що відмова емеритури суперечна із законом. Позовник повинен дістати плату за весь час від хвилини, коли його не хотіли прийняти до служби. Цей присуд має далекосяжне значіння для всіх, що є в такій самій ситуації. Вони повинні внести скаргу і домагатись належної їм плати.

— **Махінації польських езуїтів на Холмщині й Підляші.** Пишуть нам: Дивним дивом вертають тут часи езуїтських надуживань з поч. XVII. ст.: релігійні розпрелення і боротьба на тлі релігійного переслідування тут у повнім ході, хоч це в XX. віці приносить ганьбу польським церковним кругам. Ось кілька з багатьох примірів: В останню суботу й неділю до села **Костомолоти**, положеного над самим Бугом на Підляші, села чисто українського, родинного села посла д-ра Дмитріюка, приїхав православний священик Медвідь, запрошений селянами для відправи богослуження. А що езуїти хотіли вже там посадити свого ксьондза, то при помочі поліції, зібраної з околиці, з Кодня, а навіть з Білої, не допустили до відправи, відібрали від старших братів насильно ключі й багнетами поліції вигнали людей й священика та замкнули церкву і ключі забрали. Розярені люди ніяк не хотіли віддати церкви і мало не прийшло до розливу крови, що зрештою грозить у найближчій будуччині. — Недавно знов на весну 1927 р. забрали езуїти насильно церкву в селі **Бзіте** (пов. Красниїстав), при чім були заворушення, а опісля з підпалу (5 підпалів було!) погоріло в місці 15 латинників. — З церкви в містечку **Кодень** езуїти забрали чудотворну ікону і возять її по Польщі та показують людям. В цій церкві засіли езуїти. М.

— **Конкурс на відзнаку.** Український Високий Педагогічний Інститут ім. Мих. Драгоманова в Празі оголосив конкурс на відзнаку для дипльомованих абсольвентів Інституту. Умови конкурсу: 1) Відзнака мусить бути розміром біля 4—6 цм. і виконана не більш як у трьох барвах (рахуючи в тому числі й металі). Рисунок відзнаки може бути виконаний у побільшеному розмірі, але не більше як 2 рази від натуральної величини. 2) Відзнака мусить мати букви: У. В. П. І. і якусь емблему, що символізувала би характер школи. 3) За найкращі відзнаки будуть видані премії: I. — 200 кч., II. — 150 кч., III. — 100 кч. 4) До жюрі конкурсу входять 5 осіб: 2 знавці мистецтва, 1 представник від Сенату Інституту і 2 представники від студентства. 5) Проекти треба присилати не пізніше 15. серпня 1927 р. до 12. год. дня до канцелярії У. П. І. (Прага II. Школьська 8/IV — *Praha II, Školská 8/IV*). На проекті мусить бути зазначена девіза автора. Разом із проектом треба прислати зачинену коперту із прізвищем та адресою автора проекту та девізою на коперт. 6) Преміований проект стає власністю Інституту. 7) Непреміовані проекти можна буде відобрати з канцелярії Інституту після розгляду цих проектів. Авторам з чужих міст непреміовані проекти доверненться почтою.

— **Український Педагогічний Інститут** ім. М. Драгоманова в Празі приймає на 1927/28 шк. рік студентів на I. і II. курси усіх виділів (Історично-Літер., Матем.-Природничий і музично-педагогічний). Курс навчання чотирьохрічний. Приймаються особи з закінченою середньою освітою, або ті, що складуть матуру в комісії при Інституті. На другий курс приймаються студ. з інших шкіл з зарахуванням відповідних іспитів і дальшим складенням необхідних іспитів за I. рік. Навчання в Інституті цілком безплатне. Стипендій для студентів I. і II. курсів поки що не передбачується. Прохання з документами, короткий життєпис й 3 фотографії висилати на імя Ректора Інституту (*Praha II., Školská ul. č. 8/IV, Československá Rep.*). В біжучому році Інститут скінчило 59 студентів. Дипльомні іспити почалися з початку липня. Особам, що скінчать Інститут, видається диплом (з правом учителювати у всіх клясах середніх шкіл) і титул педагога шкіл середньо-шкільного типу.

— **Львівські забави.** На Личакові два ревці, Мулярський і Козак, утішені, що один другому звернув довг 3 зол., пропили спільно ці гроші і на закінчення порізали себе ножами.

— **Зловлені злодії церков.** 5-го ц. м. ограбили церкву в Майдані синявським. Цими днями поліційний пес із Ряшева попав на слід грабіжників; є це молоді „фаховці" 20-літній Урбаній і 24-літній Джадо, що нераз уже сиділи за крадіж.

— **Належна посада.** У роднинім селі б. премієра Вітоса, Вєржхославіцах, вибирали війта і вибрали, як і колись, Вітоса. Що кому належиться...

— **Катастрофи.** У селі Тихе біля Нового Торгу селянин підніс після військ. маневрів шрапнель, який убив 4-ох людей а 3 зранив. Аргентійські комуністи підорвали бомбою памятник Уошінгтона в Буенос Айрес. Друга вибухла перед будинком автового підприємства Форда. У Варшаві вибух пороху вбив у піротехнічній фабриці подружа Салдатових підчас праці. Між Мостисками і Хоросницею поспішний поїзд переїхав залізнич. робітника Зарічного. В околицях Венеції скажеліла буря: пять убитих, 55 ранених. У Лізбоні згорів старий костел Антонія ціною півтора міліона ескудос. В околицях москов. міста Ярославль вибухла дивна зараза схожа на холеру. Над Віднем обірвалась хмара і змила на вулицях сліди революції. У східній Німеччині величезні повені; багато піль і сіл залитих.

— **Муссоліні ображений.** У Штокгольмі ведеться процес проти редактора шведського соціял. часопису „Арбетер", якого за образу чести подав у суд сам Муссоліні. Шведський журналіст образив фашистівського диктатора заявою, що він небезпечний для Европи і треба його „ізолювати".

— **Жіночі рекорди.** Цензором для всіх телеграм висиланих московським урядом за кордон призначена 28-літня Анна Борисовна Гольдфарб, яка володіє німецькою, французькою, англійською та італійською мовою.

— **„Фатальне авто".** Авто, в якому застріли в Сараєві архикнязя Фердинанда прийшло на світ в якійсь фабриці з печатю „фатума". Всі його власники, в яких руки воно переходило після смерти Фердинанда стали нещасні; з 15 осіб 13 померло. Останньою жертвою між ними був мадярський купець Шегедін, який упав з цим автом у провалля. Після цього ніхто вже не хотів авта купити і цю страшну машину розібрали на кусні, які продають окремо. Всі, що вірять у таємну „магічну" силу деяких предметів мають новий доказ злобних збитків невідомих сил...

— **Мирна праця.** Женевські спеціялісти повідомляють світ про нові винаходи, які в силі основно перемінити вигляд майбутньої війни. Одна газова бомба наповнена якимсь „левіситом" у силі знищити такі міста як Париж або Льондон. Якийсь Фошон Вільпле придумує електричну гармату, яка стрілятиме безшумно та бездимно 100-кілевими кулями на фантастичну далечінь з математичною точністю. Слава Богові, що люди нарешті роблять війну неможливою. На третій день після її вибуху з Европи лишиться пустара в роді Сагари і тоді вже можна буде спокійно грітись в піску.

— **Ріжні рекорди.** Одно американське корабельне підприємство пропонує Чемберлінові з половини дороги з корабля перевозити почту; таким робом листи приходили би з Америки на 40 проц. швидше. — Париський денник „Фіґаро" жертвував міліон фр. на олімпійські ігрища 1928 р. — Варшавська статистика каже, що минулого року ночувало в поліц. арештах за пиянство 64.900 громадян; на 10.000 мешканців 649 осіб було в році бодай раз нетверезих на вулиці; з цього 400 православних і то багато жінок. — У Франції між Бордо і еспанським кордоном завели електричний поїзд, який на годину проїзжає від 100 до 125 км. — 10 тисяч долярів нагороди дала фабрика америк. фільм „Ферст Нешонель" за сценарій на своїм конкурсі; одержав їх 20-літній студент. — Англ. пароплав „Альбуера" привіз у Льондон двох новофундляндських рибалок, яких море викинуло на ледяну гору, де вони прожили 6 днів без їжі. — Бувш. жінка Луначарського призначена директоркою школи... циркового мистецтва.

— **Світова всячина.** Для вшанування сотих роковин смерти великого швайцарського педагога Пестальоцція, по швайцарських школах зібрали на фонд його імення 620.000 фр. — Вся громадська рада чехословацького села Скоховиці арештована як підозріла у змові пожежі, щоби дістати обезпечення. — Радянська влада поширить і поглибить кронштадську пристань. — Папа Пій XI. жертвував 50.000 лір на підмогу нещасним після палестинського землетрусу. — У берлінськім промислі заліза істнує загроза генерального страйку. — Надсекретар Данціґа вкрав 30.000 гульд.; недурно Данціґ зветься „вільним містом". — Англ. наслідник престола виїхав з премієром Болдуіном до Канади на ювілей злуки домінії з Англією. — Роялістичний провідник Доде, що втік з паризької вязниці скривається в околицях Брюсселю у хаті одного приятеля. — Граф Сан Педро де Ґалятіно особистий приятель короля Альфонса мусів заплатити 50.000 пезетів за те, що образив органи місцевої влади. — У Женеві помер в 66 р. І. Ревершон бувш. проф. історії літератури, великий канцлер міжнародньої масонської організації.

— **З кіна.** У кіні „Палас" драма в 12 діях „Маріонетка життя" з Мільтоном Сільсом, одним з найсимпатичніших америк. акторів. У кіні „Коперник" драма „Тремтючі серця" на підставі повісти Лягерлеф, з Льон Чеснем і Нормою Шірер.

— **Томасина як осінний навіз.** Загально відомо, що ґрунта на наших землях майже скрізь мають мало фосфорового квасу себто не мають його стільки, скільки його треба до доброго розвитку зерна та доброго жнива. Слід додати, що гній має лише в мінімальній скількости цю таку важну поживу, тому цій недостачі можна зарадити хіба найкраще через багате навоження томасини. Відомо, що томасина крім фосфорового квасу незвичайної сили має в собі майже 50 проц. корисного вапна, яке відквашує ґрунт. На один гектар іде здебільша 300—400 кг. томасини крім відповідної скількости кисеня та потасу.

Переписка Редакції.

Д-р Іван Подюк, Беледув: Допису не можемо помістити, бо забрав би нам пів числа, а до того він написаний по обох сторонах паперу.

В. Емець, Париж: „На Закарпатті" не піде. Обем нашого щоденника не дозволяє нам містити таких дописів.

ОПОВІСТКИ.

Подяка. Українське Допомогове Т-во в Ліберці, ЧСР., складає отсим якнайсердечнішу подяку всім установам, організаціям та поодиноким особам, котрі віддали поклін особисто чи письменно помершим борцям за волю України підчас відкриття памятника дня 5. VI. ц. р. і своєю присутністю звеличали наше свято. Рівнож складаємо щиру подяку всім жертводавцям, що допомогли нам у довершенні діла. Не менша подяка належиться ліберецьким горожанам, чехам і німцям, що своїми жертвами дорівнують ліберецьким українцям, котрих тут і в околиці є понад 30, а на збірних листах, на жаль, не повна третина. — Ліберець, дня 13. VII. 1927 — *Виділ.*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

28 ЗОЛ. коштує срібна папіросниця у Мандля, Коперника 14. 1773 12—?

НАРОДНЯ Організація українців м. Львова пошукує на Львів двох метких інкасентів від 1-го VIII. Зголошуватися в адм. „Діла". 109 3—3

КООПЕРАТИВА „РІДНА ШКОЛА" у Львові потребує управителя до провадження паперового відділу. Зголошення враз з поданням *curriculum vitae* слати на руки Т. Мартиниця, Львів, Підвалля 7, Земельний Банк. 121 1—2

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 7—?

ПАРЦЕЛІ будівельні, фронтові, соняшні, містові при головнім тракті Львів-Лисиничі, електричне світло, на корисних умовах до продажі. Відомість: Зиблікевича 16. I. п. Тел. 34—91 до 10 рано і від 2—4 попол. 106 2—2

ВСІЛЯКІ РОБОТИ ГОДИННИКАРСЬКО-ЮВІЛЕРСЬКІ також переробки найдбайливіше виконує, найстарша в краю фірма **Ю. Домбровський** насл. **Ю. Домбровський — Л. Розважевський** Львів, Академічна 2, (Готель Жоржа). Замовлення з провінції полагоджуємо негайно. 110 б) 1-?

КРИНИЦЯ. На дальший сезон від 1-го серпня приймає на харч і мешкання одинокий дім український в Криниці село. Віддалення хати від купалень 20 хвилин піхотою, курсують часто автобуси. Соняшні комнати, добрий харч. Ціле удержання виносить 10 зол. денно. Адрес: Криниця село, Гарасівка (*Harasówka*) дім Гар. Громосяка. 122 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ старшої жінки, котра займеться кухонним і домашнім господарством. Зголошення з умовинами слати: Любов Курчабова, жена священика, село Чорний Острів, почта Бориничі. 123 1—3

СКЛЕП корінний, в добрім місци, на дуже догідних услівях, заряз до продажі. Близші інформації дасть фірма „Ека" — Коломия, вул. Костюшка. 116 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р М. ФАЄРІНҐ у внутрішних недугах орд. від 8-10 і від 3-5
Переcвітлення Рентґеном
Лічення Діятермія — ЛЬВІВ
пл. Смольки ч. 5. (Кіно Марусенька)
Тел. 41—59 2060 13-7

ДЕНТИСТ
Б. ЛЬОКЕР в Станиславові
вул. Собіського 14.
Спеціяльність: біді корони, штучні зуби без піднебіння, містки без корон і біления зубів. — Приступні ціни — догідні услівя. 15 18—47

Український Інститут для дівчат
в Перемишлі, вул. Татарська 4.
пошукує надзирательки до заряду кухні. — Близші інформації подасть управа інститута. Зголошення до 5. серпня 1927. 105 3—3 *Мих. Демчук*, упр. інст.

Український Національний Музей-Архив
при Українському Інституті Громадознавства в Празі,
купує: 1) Українські, російські і польські газети, які виходили на теренах України за 1917—1920 рр., в першу чергу: „Народня Воля", „Нова Рада", „Трудова Република", „Ставка", „Українська Ставка", „Новини", „Слово", „Україна" і інш. 2) Ріжні документи про взаємовідносини української влади з інш. урядами і громадськими організаціями. 3) Пляни походів української армії і окремих її частин, накази по військових частинах та інші матеріяли, що стосуються до історії українського війська. Адреса Музею-Архіву: Praha III., ul. Beľkova 4/III., Чехословаччина. 12[illegible] 1—2

Без погноєння осінних засівів, лук і пасовиськ, томасиною — нема повних зборів. Томасина містить фосфоровий квас і вапно, не дає вилягати збіжу і запевнює рільникові високе жниво.
ИОСИФ КАРРАХ
ЛЬВІВ, Косцюшка ч. 18.
Цінники і проспекти дармо і оплатно. 125 1—7

Конкурс

на орґанізатора-люстратора у П. С. К. у Теребовлі.

Услівя прийняття: вище образовання торговельне, практика і здібність бесідника. Платня після умови. Посада до обняття від 1. вересня 1927. Першенство мають нежонаті. Подання удокументовані вносити до П. С. К. у Теребовлі. 124 1—1

Подяка.

Прибиті тяжким горем, спричиненим несподіваною смертю нашої Ольги Евгенії з Чайковських Станімірової, почуваємося до обовязку зложити щиру подяку усім тим, що улегчили нам перенести ці важкі хвилі своєю поміччю та розрадою. Складаємо подяку Вп. лікарям д-ру В. Кобринському і д-ру Д. Гамерові, які несли дорогій нашій Покійниці лікарську поміч в останніх хвилях життя. Дякуємо Вп. Панству Білозорам, Пашкевичам та Трачам, які жертвували свою поміч в хвилі, коли ми угнулися під нечайним ударом судьби. Дякуємо Вп. Духовенству, оо. Гриньовському, Ґісовському і оо. Сотрудникам, які відпровадили Покійницю на вічний супочинок. Зосібна Вп. О. Гаддевичеві, директорові учит. семінара в Дрогобичі, який не пожалував труду приїхати з Дрогобича на сумний обряд і попрощати Покійницю надмогильним словом. Велике Спасибіг всім тим, що своєю присутністю звеличали похоронний обряд. 129 1—1

Родичі, муж і вдова.

Коломия, дня 24. липня 1927.

Подяка.

Подобалось Всевишньому покликати до себе нашого любого брата Маркіяна Єзерського. Прибиті тяжким горем почуваємося до обовязку зложити подяку всім, що в дні суму і горя несли нам поміч та потіху. У першу чергу складаємо щиру подяку Вп. Голові Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові професорові д-ру Кирилові Студинському та директорові книгарні тогож Товариства Вп. п. Василеві Паліївому за ласкаву опіку і матеріяльну допомогу в часі довготреваючої недуги, а також за влаштовання похоронних обрядів. Рівнож складаємо щиру подяку Світлійшому і Високопреподобному віцеректорові духовного семинаря і бувш. катехиті покійного о. д-ру Лабі за ласкавий провід, а о. Левицькому Кирилові і о. Щурові Миколі за участь в сумних обрядах. Зокрема складаємо подяку Вп. проф. Голові Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові д-ру К. Студинському за зворушуючу батьківською любовю навіяну прощальну промову над могилою бл. п. Маркіяна. Вп. п. Теофілеві Бандюкові складаємо на цьому місці щиру подяку за усі прислуги віддані покійному в часі його недуги та за щиру приятельську любов і привязаність виявлену йому до останніх хвилин його життя. Врешті дякуємо всім його товаришам і приятелям, які в часі недуги відвідували його, а також і всім тим, які своєю участю в похоронних обрядах вшанували память покійного. — *Рідня.* 126 1—1

У Львові в липні 1927.

Ширіть наш часопис!